

Hidas-bányában emelkedett a termelékenység

Hidas-bánya, amely ebben az évben csak április és júliusban nem teljesítette a tervét, a lemaradását már behozta, jóval 700 vagonon felül adott terven felüli szeret a népgazdaságnak, ezzel segíti a Várpalotai Szénbányászati Tröszt lemaradásának a behozását, *Hidas-bánya harmadik negyedévi tervét szeptember 25-én délután befejezte.*

A jó termelés, a terv befejezésének egyik döntő tényezője a termelékenység emelkedése. *Hidas-bányán a termelékenység állandóan nő,* augusztus hónapban érte el az év eddigi legmagasabb számát. Ha az egy főre eső fejteljesítményt nézzük, azt látjuk, hogy Hidason ma már gyakori a 10 csillés fejteljesítmény, ami az ottani viszonyoknak megfelelően, igen magas teljesítmény.

Az a célnak ezzel az irással, hogy ismertessük azokat a módszereket, amelyek a hidasiak a termelékenységet emelték, hogy ezt a többi bányáink vezetői is átvégyék és bányáik viszonyait szem előtt tartva alkalmazzák.

Döntően változtatla meg a termelékenységet Hidas-bányán az új fejteljesítményre való átterés. Ez előtt az 5-ös és a 6-os csapat 18, illetve 36 fővel elővájtásban dolgozott. A kitermelt szén nagyrészt Hidason még használatban lévő talicskákkal szállították el, a gürűből lövontatásos kereszttel mintegy 2300 méter szállítás után kerül ki a szén a külszínre.

A bánya egyik fiatal mérnöke, *Böröcz elvtárs egy fejteljesítményt vezetett be, pillérfejteljesítést csinált.* A trösztől kapott kaparós és gumisalaggal a talicskázást teljesen kiküszöbölték, a lövontatást központi kötélpályával 800 méterre lerövidítették és most frontszerűen dolgoznak a munkahelyeken, sokkal kevesebb ember végzi a munkát, sokkal nagyobb termelékenységi mutató mellett.

Minden bányában ezt nem lehet végrehajtani, hiszen nálunk már vannak frontok, azonban a hidasiak megérdemlik az elismerést, mert állandóan dolgoznak, újabb, magasabb termelékenységet adó, munkahelyek létrehozásán.

Javult a termelékenység a faellátás biztosításával is. A bánya feljártánál van egy faigénylési napló, ebbe bejegyzik, milyen fára van szükség és így eléri azt, hogy csak olyan fa kerül le a bányába, amit rendelnek és odamegy, ahová hűdik, illetve ahol szükség van rá.

A fa közelebb van a munkahelyhez, nem kell annyi időt elvesztegetni a behordással, több idő jut termelésre, ezzel függ össze, hogy emelkedik a termelés.

A termelékenység emelője a munkahelyi váltás, ez Hidason a szelző csapatoknál 100 százalékos. A csapatok egymás munkáját átveszik és ezzel eléri, hogy a 480 percet kihasználják a szállítási folyamat során, *nincsen csúszdó, ürescsille hiány csak a legritkább*

esetben, karambol előfordulása esetén áll elő, folyamatos a termelés. Persze még nem tökéletes ez, azonban jó úton halad és minden remény megvan rá, hogy javulással a termelékenységet még jobban emeli.

A termelékenység emelése önköltségsökkentésre is vezet, a jelenlegi 12 méteres „frontoknál” sokkal kevesebb lőszer felhasználására van szükség. *Augusztus hónapban 25 százalékkal kevesebb lőszer használtak fel Hidas-bányán, mint júliusban,* ezt az új fejteljesítménynek köszönhetik, ezenkívül az innen felszabadult dolgozókat más munkahelyre tudják beállítani, több súlyt tudnak fektetni a fenntartásra, az előkészítésre is.

Hidas-bányán végrehajtták a párt és a kormány határozatát az önköltség csökkentésére és a termelékenység emelésére vonatkozólag. Van beralap megalkarításuk, emelik a termelékenységet, új fejteljesítményekkel készülnek a tőre. A megemelt tervet is teljesítik, csupán azt kéri a tröszt vezetőségétől, hogy könnyű kaparószalaggal segítsék őket, mert csak így tudják a tervüket továbbra is teljesíteni, a tröszt lemaradásának behozásában résztvenni.

Hidas-bánya megérdemli a segítséget, a bánya dolgozói és vezetői jó példával járnak elő a tervteljesítésben, az önköltség csökkentésében, a termelékenység emelésében.

Sági elvtárs megemeltette a diszpécser-készüléket

A tröszt igazgatója, *Harcoska elvtárs* már régen tervbe vette egy nagy kiterjedésű diszpécser hálózat létesítését. A javaslat nyomán *Sági Imre elvtárs,* a villamosműhely vezetője elkészítette a tervet és a diszpécser készületet meg is építette.

6000 méter kábelt húztak ki a főbb vonalakon. *Ferenc-bányára,* az Ernő-bányára, szénosztályozóra. Olyan kapcsolókat, amely más helyen nem felelt meg, lerakták és ide beállították. A szellemes diszpécser készülék telefon összeköttetésen kívül lámpagyulással jelzi a *Ferenc- és*

Ernő-bánya frontjainak leállítását, illetve indulását, valamint a szállítási állását.

A diszpécser szobából az új szpécser készüléken közvetlen lehet beszélni a bányák gépegységeinek kezelőivel. Ezenkívül a tröszt igazgatósági irodájával is közvetlen kapcsolata van. A diszpécser készülék szerelését *Sági elvtárs* nyolc villanszerelővel végezte és megérdemlik azt a 4000 forint pénzzutalmat, amit a készülékért kapnak.

1500 méter kábelre van szükség ahhoz, hogy az *Ósi-bányát* és az *inotai kötélpályát* is bekapcsolják a készülékbe, azután kerül sor a számláló készülék felállítására, amely a Skyp-aknáknak minden húzását sorszámmal jelzi. *Sági elvtárs* kéri a vezetőséget, vásárolják be a MOM-tól a számláló készüléket, mert ez szükséges a jelzőhöz.

Sági elvtárs munkája a diszpécser készülék, a géphibák gyorsabb kijavítását, az üzembiztonság sűrűsebb megjavítását, a termelés zavartalanabb menetét tette lehetővé, igen jó szolgálatot tett vele bányáinknak.

A DISZ-brigádok a lemaradás behozásáért...

A szénbányászati országos lemaradásának behozásáért a várpalotai DISZ-fiatalok harcra léptek. Alig egy hét alatt 157 brigád 547 fővel több mint 28.000 tonna terven felüli szén kitermelésére tett vállalat.

A vállalat tetteiben nagy eredményeket hoz, az első öt napra vállalt feladatot a brigádok túlteljesítették, 4062 csillé szén adtak terven felül. Kiváló munkát végez a *Ferenc-bánya* 70-es frontján *Demeter Barnabás* 11 főnyi DISZ-brigádja, amely öt nap alatt 218 csillé termelt terven felül. A 48-as front első harmada ugyanezen idő alatt 392 csillé adott terven felül. Az *Ósi-aknáknál* *Surányi Ferenc* DISZ-brigádja 196 csillé teljesített a vállaltából. Ezeket az eredményeket brigádjaik még túlszárnyalják, ha ürescsille hiány és géphibásodások miatt nem lenne annyi gépállási idő. Műszaki vezetőink feladata, hogy biztosítsák

a fiatalok részére a 480 perc munkaidő kihasználását.

A termelésen kívül fiataljaink békekölesőn jegyzésen bizonyították, hogy jó hazafiak, szeretik a hazájukat. A DISZ-fronton *Hornyák Pál* kommunista ifjú vajár 2000 forintot jegyzett, példamutatója után a *Surányi-brigád* 1500 forintos átlagjegyzést tett. A fiatalok jegyzésében a DISZ-aktivák kiváló munkát végeztek, az *Ósi-bányát* az első közű emelte a békekölesőjegyzés terén is.

Az eredmények mellett még mindig igen sok a hiba, főleg a versenynyilvánosság terén. *A Ferenc-bányán* a mindennapi értékelés biztosítva van, az *Ósi-aknáknál* már nem ez a helyzet, nem értékeli ki valamennyi szénen dolgozó DISZ-vajár munkáját. Hiba van a versenynyilvánosság alatti is, a versenyben lévő fiatalok naponta felkeresik a DISZ-bizottságot, elmondják, hogy a versenyről nem hallanak egész héten, egyetlen felírat nem

hirdeti, hogy ki hogyan teljesítette felajánlását, az élenjárókat nem dicsérik meg, a lemaradókat nem serkentik jobb munkára, ezen haldéktalanul változtatni kell.

Döntő jelentőségű hiányosság, hogy nincs együttműködés a DISZ és a szakszervezet között. Amikor a DISZ feladatot kapta a lemaradás behozására irányuló versenyprogram megszervezését, számított a szakszervezet segítségére mind a politikai előkészítés, mind a szervezés munkájában. Ezt azonban nem kapta meg, pedig a szakszervezet tapasztalatai nagy segítséget adtak volna a munkához, de őket azt gondolták, hogy *„csinálja egyedül a DISZ, ha tudja, az eredményeket majd közösen tekintjük”.*

Az a kérésünk a szakszervezet felé, hogy a fiatalok munkáját segítse, a verseny nyilvánosságát biztosítsa, nyújtson több segítséget a DISZ-szervezetnek.

Olasz István
DISZ-titkár.

Készül a vízvezeték a régi házokban

Augusztus 27-i számunkban írtunk a bányász-lakások vízellátásáról. Akkor *Monori elvtárs* kérte a dolgozók segítségét, az árokásáshoz, mivel segédmunkaerő nem volt. Néhány dolgozó lelkes választ írt, melyben megírták, hogy örömmel látják hozzá az árokásáshoz. Bár nem egyöntetű volt a munkafelajánlás, a kávériai és a külsőmajori új házakba már megkezdtek a vízvezeték be-

szerelesét és elég jó ütemben haladnak. A régi-bánya új telepen még nem kezdtek meg a vízvezeték beszerelését és ezért lenne, ha az árokásást megkezdnék, saját érdeküket szolgálnák vele.

A tröszt igazgatósága adott szavának eleget tett, és kézzelfoghatólag mutatja meg, hogyan dolgozik a dolgozók kényelmesebb lakásának megteremtéséért.

Ünnepi könyvhét

Oktober 3-án ünnepeljük tízedszer szabadon a könyvet, amely immár teljes egészében a dolgozók, részükre írják, elkerülnek a dolgozók legszélesebb rétegeihez. Kultúrforradalmunk előrehaladását jelzi, hogy megnövekedett a könyvek iránti igény. Ez év első felében, az elmúlt év hasonló időszakához képest 30 százalékkal emelkedett a dolgozók által vásárolt könyvek értéke. A könyvtárak olvasóinak a száma is jelentősen emelkedett.

Az ünnepi könyvhéten egy egész sor új könyv jelenik meg. A városi

könyvtár, könyvtáraink várják a művelődni vágyó dolgozókat, ezen a seregzelemen legkiválóbb írók munkájukkal beszélnek a dolgozókhöz. A könyvkiadás nagy jelentőségű, átfogó emberek, neveit ők, segít új módszerek átadásában és dolgozóink közül számosan mondták már nekünk, hogy mennyire segíti őket a könyv a napi feladatok elvégzésében is.

A mostani könyvhét egészen biztos, hogy megerősíti a dolgozók és a könyv kapcsolatát, a könyv még népszerűbb lesz, mint volt.

Millszekundos robbantás

A Várpalotai Szénbányászati Tröszt dolgozói az első három negyedévi folyamán 16.000 tonna adósságot csináltak a széntermelés vonalán. Ezt a IV. negyedévben be kell hozni. Éves tervünk teljesítése érdekében fokozni kell a teljesítményeket és a termelékenységet. Ennek legjelentősebb módszere a korszerű robbantási technika alkalmazása, a millszekundos robbantás bevezetése.

A robbantási technikában ez idő szerint a sorozat robbantásnak, tehát az egységben való több lyuk elrobbantásának három formája ismeretes:

szű ideig tartó rengés a szénfalat összerázza, a kőzet kisebb-nagyobb darabokra török és leomlik.

Millszekundos robbantással 1945 körül külföldön a kőbányászban kezdtek kísérletezni. Az ezredmásodperc időzítés beállításához elektromosan meghajtott különleges szerkezetű gépet készítettek. Kísérleteket folytattak azonkívül pillanatkezelési gya-tacsok bevezetésére is. De ezek még nem tekinthetők megbízhatónak.

Magyarországon *Kóta József* okl. bányamérnök, *Kossuth-díjas* foglalkozott ennek az új robbantási módszernek a kikísérletezésével és először ő alkalmazta ezt a módszert szénjövésztésre.

A millszekundos hatás lényegének megértéséhez előbb azzal a kérdéssel kell foglalkoznunk, mi játszódik le robbantáskor a kőzet belsejében.

A robbantás hatásterületét három zónára szoktuk felosztani. A legbelső, a robbantási fészekhez legközelebb eső rétegben a szén teljesen szétmorzsolódik. A következő zónába már csak nagy darabokban szakad le, és még távolabb csupán rengések lépnek fel a szénfalban. Ez a rengés ér-

A robbanás okozta rengések hullámmozgás természetűek. Kifejlesztett spirálrugó lengéséhez hasonlíthatjuk ezt a mozgást. Függesztünk fel például egy spirálrugót s akasszunk rá valamilyen nehezéket. Ha a súlyt alulról felfelé irányuló lökessel megütjük, a rugó lengésbe jön. Szabályos időközökben sűrűsödéses és ritkulásos váltogatják egymást a rugó menetei között. Ilyen sűrűsödés és ritkulás lép fel a kőzet belsejében is, de ott csak egész kis, néhány ezredmilliméteres elmozdulások lehetségesek.

Nézzük meg, mi történik, ha az első lökést igen rövid idő múlva egy második követi? Ez is elindítana egy hullámmozgást, amely az első vagy erősíti, vagy gyengíti. Minden attól függ, milyen időpillanatban indítottuk el. Ha az új mozgás a régút „hátrahatja”, akkor erősíti. Ha szembe találkozik vele, a mozgások gyengítik egymást.

Kísérjünk figyelemmel azt az esetet, amikor a mozgások erősítik egymást. Tételünk fel, hogy mindig abban a pillanatban lökjük meg a súlyt amikor éppen megindul felfelé. Nyilvánvaló, hogy minden ütés után hosszabb lengések fog a súly végzni. A rugó is egyre jobban megnyúlik, ki fog feszülni. E'ár-

kezik egy pillanat, amikor a hűzőerőnek már nem bír ellenállni: elszakad, eltörik.

Hogy hányadik lengés után török el a rugó, azt a lökés erőssége, a súly tömege és a rugó szilárdsága szabja meg. Elképzelhető olyan eset, amikor az ötödik vagy hatodik lengés fogja a törést kiváltani.

Ezzel el is érkeztünk a millszekundos robbantás lényegéhez. Hasonlatunknál a rugó a kőzet-rezecsék közötti összetartó erőt képviseli. A súly a kőzetreszek tömegét, a lökések az egymásutáni robbanások hatását jelentik.

Millszekundos robbantásnál olyan időközöket alkalmazunk, amelyeknél a mozgások „hátrahatják”, erősítik egymást. Ez az időköz, a kőzet minőségétől függően, általában 20 és 50 millszekund között változik.

Elméleti úton könnyű kimutatni — és ezt gyakorlati megfigyelések tömege igazolja —, hogy millszekundos időzítésnél a robbantóhatás nem összpontosul a töltet szűkebb környékére, hanem egyenletesen eloszlik a robbantó-lyukak közötti térségben. A szénfalat sem pillanatnyi feszítőerő szakítja ki, hanem a hosszú ideig tartó rengés rázza szét. Ennek tulajdonítható, hogy az aprít-

egyenes és a szénfal csupán leomlik. A készlet egy tömegben marad. Másik lényeges különbség a két gyújtásmód között, hogy millszekundos időzítésnél a robbantóhatás úgyszólván csak a munkahely térségére korlátozódik, a tetőt és az oldalakat kíméli. A jelenség — a már elmondottak alapján — azzal is magyarázható, hogy a hullámok csak a robbantólyukak közötti mezőben erősítik egymást. Tovább kifejeleg gyengítően hatnak egymásra.

Említtük, hogy a vibrációs hatás a hullámok egymásra halmozásán alapszik. A kőzetet — mint mondtunk — nem pillanatnyi ütőerő, hanem hosszú ideig tartó rengés omlasztja le. A rengés kifejlődéséhez azonban időt kell biztosítani.

A kérdés megértéséhez térjünk vissza a spirálrugós hasonlatra. Ha feltételezzük, hogy a rugó 50 millszekund alatt végez egy teljes lengést (ennyi idő alatt tér vissza első legzselő helyzetébe), 25 millszekund áll rendelkezésünkre, hogy a rugót felfelé lendítsük. Ha kevesebb ideig hat rá az erő, az idő egy része kihasználatlan marad. Ha 25 millszekundnál hosszabb ideig toljuk felfelé, a hatás romlik, mert a súly 25 millszekund után már visszafelé indulna.

(Folyt. köv.)